УДК 378.015.3: [378.018.8:373.2-057.4]:373.2.091.12](045)

Гаврилюк Світлана Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, тел.: 067-877-81-31, e-mail: svetlanagavrilyuk@gmail.com, https://orcid.org/0000-0002-1264-3527.

Скрипник Неля Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, тел.: 093-653-09-60, e-mail: n.i.skrypnyk@udpu.edu.ua https//orcid.org/0000-0002-7796-0638.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО МЕТОДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Анотація. У статті досліджується проблема підготовки майбутніх фахівців до методичної діяльності як передумови їхньої успішної реалізації в управлінській діяльності в закладах дошкільної освіти. Проблема дослідження розкривається з огляду на потребу в забезпеченні інноваційного менеджменту в закладах освіти та його ефективної модернізації. Це вимагає актуалізації професійно-значущих особистісних характеристик майбутнього керівника освітнього процесу, розвитку його творчого та креативного потенціалу для більш повної професійної самореалізації і відповідної фахової підготовки. Теоретичний аналіз науково-педагогічних розвідок засвідчив, що важливим чинником підвищення ефективності навчання є створення психолого-педагогічних умов, за яких здобувач освіти має можливість максимально реалізувати себе як суб'єкт навчальної діяльності.

Актуалізовано психолого-педагогічні аспекти підготовки вихователя-методиста, як ключового менеджера із притаманним йому комплексом різнопланових функцій і завдань в умовах реформування та модернізації дошкільної освіти. Визначено основні тенденції у формуванні завдань, щодо підготовки здобувачів вищої освіти до виконання функцій вихователя-методиста. Розкрито необхідні психолого-педагогічні умови і професійні вміння майбутніх фахівців для успішної реалізації цих завдань. Представлено основні положення освітньо-професійної програми за спеціальністю А2 «Дошкільна освіта», яка спрямована на підготовку менеджерів дошкільної ланки освіти і забезпечує отримання освітньої кваліфікації «Магістр дошкільної освіти». Особливу увагу в статті автори приділили опису сучасних навчальних форм і методів, які забезпечують ефективну реалізацію поставлених у програмі завдань. Розкрито особливості викладання у сучасних реаліях. Підсумовуючи представлене дослідження, авторами було узагальнено умови ефективної психолого-

педагогічної підготовки майбутніх фахівців до організаційно-методичної діяльності в закладах дошкільної освіти.

Ключові слова: вихователь-методист, дошкільна освіта, фахова підготовка; умови, комунікативні навички; інновації, мобільність, модернізація, організаторські вміння, освітня програма, методи, технології, організаційно-методична діяльність.

Havryliuk Svitlana, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Pre-school Education, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Sadova str., 2, Uman, Ukraine, 067-877-81-31, E-mail: svetlanagavrilyuk@gmail.com, https://orcid.org/0000-0002-1264-3527

Skrypnyk Nelya, PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Preschool Education, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Sadova str., 2, Uman, Ukraine, 0936530960, E-mail: nellyskryp@gmail.com , https//orcid.org/0000-0002-7796-0638

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF TRAINING FUTURE SPECIALISTS FOR METHODOLOGICAL ACTIVITIES IN PRESCHOOL EDUCATION

Abstract. The article examines the problem of training future specialists for methodological activities as a prerequisite for their successful implementation in management activities in preschool educational institutions. The problem of the study is revealed in view of the need to ensure innovative management in educational institutions and its effective modernization. This requires updating the professionally significant personal characteristics of the future head of the educational process, developing his creative and creative potential for more complete professional self-realization and appropriate professional training. Theoretical analysis of scientific and pedagogical research has shown that an important factor in increasing the effectiveness of training is the creation of psychological and pedagogical conditions under which the student has the opportunity to maximally realize himself as a subject of educational activity.

The psychological and pedagogical aspects of training a teacher-methodologist as a key manager with an inherent complex of diverse functions and tasks in the conditions of reform and modernization of preschool education are updated. The main trends in the formation of tasks regarding the preparation of higher education applicants for the functions of a teacher-methodologist are identified. The necessary psychological and pedagogical conditions and professional skills of future specialists for the successful implementation of these tasks are revealed. The main provisions of the educational and professional program in the specialty A2 "Preschool Education", which is aimed at training managers of the preschool education level and provides for obtaining the educational qualification "Master of Preschool Education", are presented. The authors paid special attention to the description of modern educational forms and methods that ensure the effective implementation of the tasks set in the program. The

features of teaching in modern realities are revealed. Summing up the presented study, the authors summarized the conditions for effective psychological and pedagogical training of future specialists for organizational and methodological activities in preschool educational institutions.

Keywords: teacher-methodologist, preschool education, professional training; conditions, communication skills; innovations, mobility, modernization, organizational skills, educational program, methods, technologies, organizational and methodological activities.

Постановка проблеми. Реформування, демократизація і модернізація всіх ланок освіти, підвищення вимог до якості надання освітніх послуг, пошук ефективних моделей управління закладами освіти стали сьогодні пріоритетними проблемами для дослідницької роботи науковців і практиків. А одним із важливих аспектів цих досліджень, вважається формування та розвиток управлінської компетентності керівника освітнього закладу, як одного із ключових фігурантів освітніх послуг. Відповідно, вкрай необхідним стає оновлення підходів до організації дієвої системи підвищення управлінської компетентності керівників навчальних закладів. Це вимагає актуалізації професійно-значущих особистісних характеристик керівника освітнього процесу, розвитку його творчого та креативного потенціалу для більш повної професійної самореалізації.

З огляду на зазначені тенденції інноваційних змін в освіті, ми націлили свою увагу на особистість управлінця дошкільної освіти, зокрема, на вихователя-методиста як одного із ключових менеджерів із комплексом різнопланових функцій і завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розкриттям специфіки управлінської діяльності керівника закладу дошкільної освіти займалися низка науковців: Л. Артемова, К. Біла, В. Бондар , А. Бондаренко, Л. Васильченко, В. Денисюк, В. Кужель, Т. Колодяжна, К. Крутій, В. Кушнір, Н. Лисенко, Т. Махиня, Р. Шаповал та ін. Ці дослідники вбачали особливим завданням - забезпечення саме інноваційного менеджменту в ЗДО та ефективного розв’язання проблем організації роботи закладу, з метою оптимального його розвитку, в умовах змін, що постійно відбуваються в суспільстві [1]. У цьому питанні вони керуються пріоритетними законодавчими і нормативно-правовими документами, які регламентують здійснення інноваційної діяльності (Закони України «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», накази Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» тощо).

Низка науковців, таких як В. Дивак, Т. Гущина, Н. Гавриш, О. Зубков, О. Лебєдєва, В. Новіцька, Т. Пономаренко та інші досліджували структурну модель методичної роботи, визначали її сутність та принципові підходи до її осучаснення. А визначенням змісту і форм інноваційної методичної роботи у своїх дослідженнях займалися К. Крутій, Л. Поздняк та інші. Також

дослідниками розроблено ефективні практичні рекомендації щодо організації методичної служби (Г. Васильєва, Г. Григоренко, О. Лінник, О. Павлюк, О. Половенко, А. Постельник, Н. Саюк, Л. Швайка та ін.).

Зокрема, К. Крутій наголошує, що в методичній службі дошкільної освіти необхідно застосовувати комплексний підхід, оскільки саме по собі поняття «якість», до якого прагнемо, здійснюючи оновлення й удосконалення всієї системи дошкілля, охоплює – якість мети, якість процесу, якість управління, якість результату [2, с. 75]. Основна місія при цьому покладається, перш за все, на вихователя-методиста освітнього закладу. Адже, саме він є однією із ключових осіб у закладі, що забезпечує впровадження передових освітніх технологій у навчальний процес. Відповідно, нами були розглянуті і проаналізовані сучасні дослідження методичної служби дошкільної освіти та її модернізація.

Під модернізацією науково-методичного забезпечення системи дошкільної освіти ми розуміємо реалізацію універсальних вимог до професійної готовності педагогічних працівників закладів дошкільної освіти, активізацію ефективного методичного супроводу, осучаснення управлінської діяльності, шляхом оновлення підходів до організації внутрішнього контролю, поглиблення знань про алгоритм його здійснення та етапи впровадження в практику роботи.

Узагальнюючи дослідження теоретиків і практиків дошкільної галузі, нами були визначені дві основні тенденції у формуванні завдань, щодо підготовки здобувачів вищої освіти до виконання функцій вихователя-методиста закладу дошкільної освіти, а саме:

1) Забезпечення високого рівня теоретичної і практичної підготовки*:* поглиблення функціональних знань, зорієнтованих на реалізацію нормативно-правових та інструктивно-методичних документів про освіту; оволодіння демократичними та інноваційними методами управління; формування організаційних і комунікативних навичок, вмінь і здібностей, спрямування управлінської діяльності на розвиток творчого потенціалу; формування здатності до професійної самоосвіти.

2) Розвиток методичної складової: здатність до постійного самоаналізу, проведення наукових педагогічних досліджень, рефлексія своїх успіхів та невдач, професійне самовдосконалення.

Мета статті. Незважаючи на досить багатогранне дослідження означеної проблеми є потреба уточнити психолого-педагогічні аспекти підготовки майбутніх фахівців до методичної діяльності в дошкільній освіті як передумови їхньої успішної реалізації в управлінській діяльності.

Виклад основного матеріалу. Щоб з’ясувати шляхи успішної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до методичної діяльності в дошкільній освіті, необхідно з’ясувати сутність поняття «готовність до діяльності». Дослідники управлінської діяльності майбутніх менеджерів освіти зазначають, що готовність до діяльності є динамічним і структурованим процесом. Так, С. Тарасова в своїй роботі визначає поняття готовності як психолого-педагогічна таксономія необхідного і достатнього комплексу професійно важливих якостей і властивостей особистості, інтегроване системою утворення особистості, що характеризує її вибіркову активність при підготовці та включенні до діяльності

управління. Цей процес, на її переконання, має бути цілеспрямованим і усвідомленим, під час якого формується уміння впливати на свідомість і поведінку окремих індивідів або членів групи, колективу з метою підвищення організованості та ефективності їх спільної трудової діяльності [3, с. 10].

Ми керуємось висновком групи дослідників (В. Ягупов, В. Свістун, М. Кришталь, В. Король), які розглядають управлінську культуру і компетентність керівників як психолого-педагогічну проблему. Вони характеризують управлінську готовність як складне системне утворення, що складається із сукупності взаємопов'язаних ціннісно-мотиваційних, емоційно-вольових, когнітивних, менеджерських, праксеологічних, контрольно-оцінювальних та суб'єктивних складових [4, с. 300]. Ми переконані, що від сформованості цих складових, у майбутньому буде залежати ефективність функціонування закладу освіти.

Теоретичний аналіз науково-педагогічних розвідок (І. Бех, Р. Гуревич, С. Ільїн, К. Костюченко, Л. Максимчук та інші) засвідчує, що важливим чинником підвищення ефективності навчання у закладі вищої освіти є створення психолого-педагогічних умов, за яких здобувач освіти займає активну особистісну позицію та має можливість максимально реалізувати себе як суб'єкт навчальної діяльності. Аналіз різних підходів до проблеми підготовки майбутніх менеджерів освіти виявив, що цей процес передбачає**:**

- сформованість управлінських знань, зокрема розуміння принципів функціонування й розвитку закладу освіти, сутності та змісту освітнього менеджменту;
- наявність моральних цінностей і етичних орієнтирів, що визначають формування морального обліку майбутнього менеджера і виступають важливою складовою його професійного становлення;
- розвинена гуманність і демократичність, які виступають ключовими чинниками результативного управління людьми.

Це забезпечує майбутньому менеджеру освіти здатність враховувати психологічні особливості членів педагогічного колективу, сприяє розвитку комунікативних якостей, умінню ефективно впливати як на окремих працівників, так і на колектив у цілому. Необхідні професійні вміння вихователя-методиста можна об'єднати в кілька груп:

- *проєктувальні* — уміння планувати власну діяльність, прогнозувати наслідки управлінських рішень, вибудовувати стратегію професійного розвитку й самовдосконалення;
- *організаторські* — здатність самостійно приймати рішення, брати на себе відповідальність, здійснювати самоконтроль і самооцінку результатів діяльності;
- *комунікативні* — уміння конструктивно взаємодіяти з педагогічним колективом, запобігати та вирішувати конфліктні ситуації.

Якщо наша мета – сформувати готовність здобувачів вищої освіти до виконання організаційно-методичних функцій, то реалізація цієї мети повинна супроводжуватися відповідною організацією змісту освітнього процесу. Як стверджують В. Кремінь, В. Андрущенко та І. Зязюн у своїй праці, саме від того,

що необхідно розвивати в суб'єктові, залежить постановка мети і пошук спеціальних шляхів організації освітнього процесу, вибір методичних засобів і змісту навчання, визначення показників і способів виявлення ефективності. [5]. При цьому варто враховувати, що досягнення мети залежить від усіх складників освітнього процесу, що мають знаходитися в тісному взаємозв'язку між собою.

Ми переконані, що виконанню цих умов повинно передувати усвідомлення здобувачем вищої освіти себе як вмотивованого управлінця, зі знаннями об'єкта керування, принципових підходів до функціональних обов'язків, раціональної організації особистої діяльності та критичної самооцінки. Адже, принциповий підхід до власної готовності сприятиме підвищенню ефективної реалізації освітніх завдань.

Найважливішим завданням підготовки майбутніх керівників в закладі освіти, має стати не тільки засвоєння фахових знань і поглиблення професійної компетентності, але й психологічна готовність до управлінських функцій. У цьому контексті важливі висновки робить Л. Сущенко. Авторка переконана, що сучасним педагогам не вистачає таких якостей, як моральна стійкість, психологічна та соціальна готовність жити і працювати в нових умовах, гідно виходити зі складних, проблемних ситуацій [6, с. 131–136]. На наше переконання, це особливо актуально для вихователя-методиста освітнього закладу, яка мусить успішно інтегруватися в складному соціальному середовищі; виявляти гнучкість, динамічність, мобільність; бути авангардом і підтримкою педагогічному колективу в надскладних умовах сьогодення.

З огляду на це, варто нагадати основні вимоги до професійних функцій вихователя-методиста, які випливають із професіограми цього фахівця [7]. Зокрема:

1) професійно-організаторські функції (вміння планувати, організовувати, контролювати, координувати, комунікувати);

2) соціальні функції (вміння ефективно взаємодіяти з педагогічним колективом, батьками та різними соціальними структурами; пропагандувати досягнення педагогічного колективу перед громадськістю; брати участь у громадській діяльності);

3) методичні функції (уміння організовувати підвищення кваліфікації кадрів; дослідно-експериментальну роботу; роботу методичного кабінету; пропаганду педагогічних знань серед батьків; забезпечувати наступність у роботі педагогів ЗДО та початкової ланки школи [8, с. 65].

Ми вважаємо, що означені функції мають формуватися у ході вивчення психолого-педагогічних дисциплін здобувачем вищої освіти. Адже, психолого-педагогічна готовність фахівця є необхідною передумовою професійної діяльності, результатом і наслідком ефективної системи підготовки майбутнього вихователя-методиста в умовах магістратури закладу вищої освіти. Так, в нашому педагогічному університеті кваліфікацію менеджера дошкільної освіти можна отримати за спеціальністю А2 «Дошкільна освіта», освітня кваліфікація «Магістр дошкільної освіти». Ця освітня програма спрямована на підготовку конкурентоспроможних професіоналів на світовому ринку праці – менеджерів дошкільної ланки освіти, які володіють гнучкими уміннями творчо продукувати

інноваційні освітні ідеї, розв'язувати складні задачі та проблеми управлінської, організаційно-адміністративної, методичної, моніторингової діяльності у закладах дошкільної освіти різних типів і форм власності, у тому числі з інклюзивним навчанням (https://surl.li/wtgtfg).

У програмі закладені такі обов'язкові освітні компоненти як «Методологія наукових досліджень в галузі», «Менеджмент дошкільної освіти», «Методична робота в дошкільній освіті», «Моніторинг якості дошкільної освіти», «Педагогічне партнерство з різними соціальними інституціями» та практичний освітній компонент, а саме виробнича педагогічна організаційно-методична практика в закладах дошкільної освіти.

Особлива увага приділяється дотриманню ключових підходів до викладання та навчання, які передбачають: упровадження принципів студентоцентрованого навчання з метою врахування освітніх цінностей та потреб суб'єкта навчальної діяльності; організація особистісно-орієнтованого навчання; упровадження інтерактивних методів навчання, які забезпечують розвиток критичного мислення у здобувачів вищої освіти; творчу взаємодію здобувачів вищої освіти з викладачами та науковцями; підтримка та консультування здобувачів вищої освіти досвідченими педагогами-практиками; інформаційна підтримка щодо участі здобувачів у наукових олімпіадах, конкурсах, грантах і проєктах (у тому числі міжнародних) тощо.

Щоб забезпечити ефективну реалізацію поставлених у програмі завдань, ми використовуємо в освітньому процесі з магістрами прогресивні методи та технології. Зокрема, теоретичні та емпіричні дослідження навчальних тем, особистісно-орієнтоване та інтегроване навчання, технології відкритого навчання, технологія співробітництва, а також елементи неформальної освіти під час вивчення окремих модулів дисциплін. Крім того, важливе місце виділяється інтерактивним та інформаційно-комунікаційним методам взаємодії із здобувачами під час обігравання проблемних педагогічних ситуацій, участі в наукових семінарах, вебінарах, ділових іграх, круглих столах тощо.

Враховуючи тенденції сучасних реалій, викладання здійснюється із застосуванням інформаційних технологій на платформі дистанційного навчання «Moodle» у цифровому університетському кампусі, а комунікації організовуються на платформі Google Meet, ZOOM тощо.

Все це в комплексі забезпечило накопичення достатнього багажу знань, умінь і фахового досвіду в майбутніх управлінців дошкільної освіти, що виражалось у високих показниках успішності здобувачів на державних іспитах.

На основі отриманих результатів навчання здобувачів вищої освіти за представленою освітньою програмою, можна стверджувати, що ефективна психолого-педагогічна підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до методичної діяльності в ЗДО буде успішною за таких умов:

- накопичення фахових знань, поглиблення професійної компетентності та формування психологічної готовності до управлінських функцій;
- застосування системи різноманітних методів навчання і практичного вправляння, що відображають соціальний і предметний зміст управлінської діяльності майбутніх менеджерів освіти;

- запровадження інтерактивних та інформаційно-комунікативних технологій взаємодії, що моделюють особливості управлінської і методичної діяльності майбутніх менеджерів освіти.

Висновки. Отож, можемо узагальнити, що психолого-педагогічна підготовка до управлінської діяльності (зокрема до виконання функцій вихователя-методиста закладу дошкільної освіти) це динамічний і структурований процес, який має забезпечувати високий рівень теоретичної і практичної підготовки, формування функціональних, організаторських і комунікативних навичок, вмінь і здібностей, спрямованих на організаційно-методичну діяльність та здатність до професійної самоосвіти і розвитку. Зазначимо, що такий комплексний процес підготовки фахівця, на нашу думку, зможе сформувати сучасного, динамічного, творчого, конкуренто спроможного управлінця нового покоління.

Досліджувана проблема потребує подальшого розкриття. Зокрема, плануємо дослідити готовність магістрів до діагностичної, моніторингової та регулятивної функції як майбутніх менеджерів дошкільної освіти.

Література:

1. Денисюк В. В., Кужель В. В. *Інноваційний менеджмент як напрям вдосконалення процесу управління якістю освіти.* URL: http://ussf.kiev.ua/index.phpgo (дата звернення: 16.09.2025).
2. Крутій К. Л. Моніторинг як сучасний засіб управління якістю освіти в дошкільному навчальному закладі: монограф. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2006. 172 с.
3. Тарасова С. М. Формування у майбутніх менеджерів готовності до управлінської діяльності. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки.* Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2004. Вип. 58. С. 258–263.
4. Ягупов В. В., Свистун В. І., Кришталь М. А., Король В. М. Управлінська культура і компетентність керівників як системна психолого-педагогічна проблема. *Педагогічні науки. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України: Серія Педагогічні і психологічні науки.* 2013. № 4 (69). С. 291–301.
5. Кремень В. Г., Андрущенко В. П., Зязюн І. А. Система освіти в Україні. Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: монографія / за ред. В.Г. Кременя. Київ: Наукова думка, 2003. 853 с.
6. Сущенко Л. О. Педагогічний супровід розвитку креативної особистості. *Психологічні науки: реалії та перспективи Класичного приватного університету.* Запоріжжя, 2011. Вип. 26. С. 131–136.
7. Швайка Л. А. Методична робота в ДНЗ: посібник. Харків: Основа, 2017. 304 с.
8. Скрипник Н. Актуалізація розвитку професійних компетентностей та особистісних якостей вихователя-методиста закладу дошкільної освіти. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. Умань. Вип. 1(7), 2022. С. 65. http://ppsh.udpu.edu.ua/article/view/261208

REFERENCES

1 Denysiuk, V. V., Kuzhel, V. V. *Innovatsiinyi menedzhment yak napriam vdoskonalennia protsesu upravlinnia yakistiu osvity*. *[Innovative management as a direction for improving the process of managing the quality of education*] Retrieved from : http://ussf.kiev.ua/index.phpgo [in Ukrainian].

2. Krutii K. L. (2006) *Monitorynh yak suchasnyi zasib upravlinnia yakistiu osvity v doshkilnomu navchalnomu zakladi* [*Monitoring as a modern means of managing the quality of education in a preschool educational institution]:* monohraf. Zaporizhzhia: TOV «LIPS» LTD. [in Ukrainian].

3. Tarasova S. M. (2004) Formuvannia u maibutnikh menedzheriv hotovnosti do upravlinskoi diialnosti. [Formation of future managers' readiness for managerial activities]. *Naukovi zapysky. Seriia: Pedahohichni nauky.* Kirovohrad: RVV KDPU im. V. Vynnychenka,. vyp. 58. (pp. 258–263). [in Ukrainian].

4. Yahupov V. V., Svystun V. I., Kryshtal M. A., Korol V. M. (2013). Upravlinska kultura i kompetentnist kerivnykiv yak systemna psykholoho-pedahohichna problema. [Management culture and competence of managers as a systemic psychological and pedagogical problem] *Pedahohichni nauky. Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*: *Seriia Pedahohichni i psykholohichni nauky*. № 4 (69). (pp. 291–301). [in Ukrainian].

5. Kremen V. H., Andrushchenko V. P., Ziaziun I. A. (2003) *Systema osvity v Ukraini. Neperervna profesiina osvita: filosofiia, pedahohichni paradyhmy, prohnoz [Education system in Ukraine. Continuing professional education: philosophy, pedagogical paradigms, forecast*]*: monohrafiia*. Kyiv: Naukova dumka, [in Ukrainian].

6. Sushchenko, L. O. (2011). Pedahohichnyi suprovid rozvytku kreatyvnoi osobystosti. [Pedagogical support for the development of a creative personality]. *Psykholohichni nauky: realii ta perspektyvy Klasychnoho pryvatnoho universytetu, issue 26,* Zaporizhzhia/ *(pp.131–136).* [in Ukrainian].

7. Shvayka, L. A. (2017). Metodychna robota v DNZ. [Methodical work in preschool education]. Kharkiv: Osnova [in Ukrainian].

8. Skrypnyk N. (2022) Aktualizatsiia rozvytku profesiinykh kompetentnostei ta osobystisnykh yakostei vykhovatelia-metodysta zakladu doshkilnoi osvity. [Updating the development of professional competencies and personal qualities of a preschool teacher-methodologist]. *Psykholoho-pedahohichni problemy suchasnoi shkoly*. 1(7), Uman. p 65. [in Ukrainian].